

Eendracht

Maandblad van de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB afdeling Varsseveld e.o.

90 ste jaargang | 734
Juli, augustus, september 2025

Tappé van der Linde

Uitleg bij de omslag

Verscheidenheid in éénheid
Éénheid in verscheidenheid
Geboren uit de aarde
Dragend de eigen kleur
Kiezend wie je bent
Je bent, die je bent
Groeierend naar de hemel
Omarmd door de zon
Verscheidenheid in éénheid
Éénheid in verscheidenheid
Begroet door de hemel
Groeierend naar het licht

Eendracht juli, augustus, september 2025

Voorwoord	blz. 3
Van de bestuurstafel	blz. 5
In memoriam	blz. 7
Activiteiten vanaf	blz.24

Voorwoord

Verbondenheid

De koning was in Doetinchem. Het kan u niet zijn ontgaan. Op het moment dat u dit leest zijn we al een paar maanden verder en is er weer veel gebeurd. Hemelvaartsdag geweest, Pinksteren voorbij. De zomer is aanstaande.

Toch wil ik nog heel even stilstaan bij Koningsdag in Doetinchem, omdat ik het bijzonder vond te merken wat er in de aanloop naar het grote evenement met de stad gebeurde. Het is misschien vergelijkbaar met wanneer de kermis in het dorp komt, of een groot feest in de familie- of vriendenkring aanstaande is. Dan hangt er iets in de lucht, alles is net even wat anders. Losser, makkelijker, lichter.

Zo ging het ook met Doetinchem, mijn woonplaats. Bushokjes werden stralend schoon gepoetst, stoeptegels recht gelegd, omleidingsborden voor het verkeer gezet, podia gebouwd, straten versierd, groenstroken geharkt. Langzaam maar zeker groeide de stad toe naar een groot evenement. Op de dag zelf stroomde het centrum bijtijds vol met Oranje geklede, blijde, vrolijke mensen. De zon scheen. Iedereen sprak met elkaar, geen wanklank te bespeuren. Kon het altijd maar zo zijn, denk je op zo'n moment.

Dat is helaas niet zo. Verre van dat, daar wil ik nu niet bij stil staan al kunnen we er natuurlijk ook niet omheen, maar ik vond het goed om tijdens die voorbereidingen en tijdens het feest zelf, te merken dat verbondenheid als het ware zichtbaar werd. Merkbaar was. Mensen raakten spontaan met elkaar in gesprek, want iedereen was voor hetzelfde gekomen. Iedereen wilde er een leuke dag van maken. Verbondenheid kan gelukkig blijven ontstaan dacht ik.

Een jonge Syrische vrouw uit de taalklas waar ik vrijwilliger ben, vertelde een paar dagen voor het evenement dat ze met haar zoontje naar Koningsdag zou komen. Oranje T-shirts wilde ze nog kopen, maar de plak-tattoos met de kleuren van de Nederlandse vlag had ze al in huis. Die ging ze op het gezicht plakken van haar en haar zoontje als ze naar Doetinchem kwam. Tegen de verwachte drukte zag ze niet op. Ze zou wel ergens een plekje vinden, ze wilde erbij zijn. Ze heeft de koning ook gezien, vertelde ze me naderhand.

Zo heeft het feest heel veel los gemaakt, misschien ook bij u. De dagen na de grote dag, toen alles voorbij was, merkte je dat de stad moest bijkomen. Uitblazen en weer op adem raken.

Het waren echt: “*the days after*”, de dagen na het feest. Het was voorbij, waar maanden naartoe was geleefd en gewerkt. Langzaam maar zeker gingen straten rond het centrum weer open, werden de versieringen opgeruimd en de stoepen schoon geveegd. Het leven hernam zijn gewone gang, maar toch was de stad, de Achterhoek, toch was het land even “opgetild”. Opgetild uit die waan van de dag en terugkijkend op die feestelijke dag merk je dat het goed kan doen. Het kan goed doen, uit de sleur zijn. Even de boel de boel laten en je mee laten drijven op het moment. Natuurlijk is dat niet altijd zo simpel zoals het nu wordt gezegd. Dikwijls merk je pas naderhand, als alles voorbij is, hoe leuk en mooi het allemaal was. Terwijl je je misschien van tevoren hebt afgevraagd wat het allemaal zou moeten worden. Zou het lukken? Zou het goed gaan? Kan het allemaal wel? Die grijze gedachten blijken mooie, nieuwe herinneringen te zijn geworden.

En ook: hoe dikwijls merk je naderhand als alles achter de rug is, pas goed dat het feest, het evenement of wat dan ook maar even anders was dan anders, dat het energie heeft gegeven.

Energie waar je mee verder kunt. De zomer tegemoet bijvoorbeeld.

Dat het een goede, mooie zomer mag worden!

Marchel Chevalking

Van de Bestuurstafel

Bezoek van het landelijk bestuur

Op woensdag 21 mei had ons bestuur een bijeenkomst met Elsbeth Goettsch en Diederik van Meyenfeldt, resp. bureaucoördinator en voorzitter van het landelijk bestuur van Vrijzinnigen Nederland. Het was een openhartig en constructief gesprek, ondanks dat de nodige knelpunten ter tafel kwamen. De belangrijkste daarvan was het gevoel bij ons bestuur dat we veel afdragen en dat we daar weinig van terugzien. Dat pijnpunt is in zoverre weggenomen, dat we nu beter weten op welke manier het landelijk bestuur ons mogelijk kan helpen. Dat is niet in de vorm van steun in exploitatie (bijv. onderhoudskosten), maar mogelijk wel bij het verbeteren/ vernieuwen van de geluidsinstallatie of bij het ontplooiën van nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld n.a.v. het rapport ‘zin in de samenleving’, dat het onderzoeksbureau Socires schreef op het verzoek van het landelijk bestuur.

Daarvoor komen twee van de drie opstellers van het rapport binnenkort een keer naar Varsseveld. Een aandachtspunt daarbij is ook de ‘vermarkting’ van ons gedachtegoed. Brengen we de inspirerende kanten van vrijzinnigheid voldoende naar buiten om aantrekkelijk te blijven voor potentieel nieuwe leden en vrijwilligers? Want als die er niet komen staat de toekomst van ons Witte Kerkje op het spel.

Stukje in de Eendracht

Mocht u als lid of vriend graag een stukje schrijven voor ons blad ‘de Eendracht?’ Schroom niet en klim dan in de pen. Mocht u bang zijn voor evt. spellingsfouten dan willen wij u hierbij graag helpen. Spreek daarvoor gerust iemand van het bestuur aan.

Vakantie Nicoline

Nicoline zal deze zomer weer enkele weken afwezig zijn, dan is er voorzien in vervanging. Hiervoor graag het bestuur benaderen.

Vervoer bij de vieringen

Het lukt niet iedereen meer om zelfstandig naar de viering te komen. Daarom zijn er altijd vrijwilligers geweest die beschikbaar waren om voor vervoer op zondagochtend te zorgen. Wij zoeken een aantal mensen die zo nu en dan oproepbaar zijn om mensen uit de directe omgeving, die naar de viering willen, op te halen en weer naar huis te brengen.

Als u in dit schema mee wilt draaien laat het dan weten aan Johannes van der Laan (tel: 0315- 243548).

Het boek ‘ Zin in de samenleving’ is te vinden in de tussenruimte.

Lees het gerust en als u het heeft gelezen graag ook weer retour!

Het bestuur wenst u een hele mooie zomer toe!

In Memoriam

Marie-Huberte Meijer - Paumen

Thuis, in haar woonplaats Heeze (N.Br.) is 28 december Marie-Huberte Meijer - Paumen overleden.

Zij is 80 jaar geworden. Marie-Huberte was de echtgenote van onze oudvoorganger August Meijer. Ze had gezondheidsklachten, maar haar overlijden kwam toch onverwacht. In de viering van 9 maart is zij herdacht.

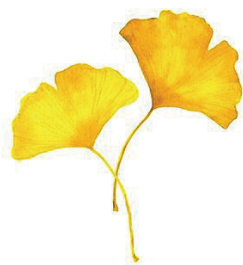
Marie-Huberte heeft haar sporen nagelaten in onze geloofsgemeenschap. Het kleurrijke Tiffany-raam boven de voordeur aan de Doetinchemseweg is van haar hand, alsmede de bronzen doopschaal en het boek: *'Eendrachtig & Vrij, of de zinnige Varsseveldse paradox'*, waarin zij de historie van onze geloofsgemeenschap nauwkeurig heeft gedocumenteerd. Zij stond mede aan de wieg van het toenmalige Café Cult maar was bovenal de grote steun en toeverlaat van haar man August die van 1990 tot 2007 onze voorganger was. In het boekje dat in 2023 verscheen ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de afdeling Varsseveld e.o. schrijft zij daar uitgebreid en liefdevol over.

Op 31 oktober 2007, na het afscheid als voorganger, zijn August en Marie-Huberte naar Frankrijk verhuisd, waar zij een aantal mooie jaren hebben beleefd, zo schrijft zij in het jubileumboekje. Na verloop van tijd keerden ze terug naar Nederland, omdat zich voor beiden gezondheidsproblemen aandienden. August is na het overlijden van zijn echtgenote opgenomen in een verpleeghuis.

In de aanloop naar het 150-jarig bestaan van de afdeling heb ik via de mail contact met Marie-Huberte gezocht om te vragen of zij een bijdrage aan het jubileumboekje wilde leveren. Ze reageerde meteen enthousiast, maar moest ook de nodige slagen om de arm houden, omdat de gezondheidssituatie van haar man én haar eigen gezondheidssituatie, veel tijd van haar vergden.

Echter, vrij kort na het verzoek, kwam er toch al een eerste versie van haar bijdrage. *“De tekst heeft de lengte van de preken zoals August die altijd schreef. Maar dit is mijn verhaalstijl. Nogal direct. Ik hoop dat je het goed vindt”, schreef ze.* We mailden daarna nog een paar keer over aanpassingen en toevoegingen, totdat het goed was. Ze hechtte zeer aan nauwkeurigheid en zorgvuldigheid en was in haar commentaar gedreven en prettig direct. Zo zullen zij die haar gekend hebben, zich Marie-Huberte ook herinneren.

Marchel Chevalking

In Memoriam

Gerda Broens – Abrahams

Gerda werd geboren op 27 november 1933 in Halle.

Zij overleed 19 april 2025 in Zelhem.

In de ochtend van Stille Zaterdag overleed in het zorghotel in Zelhem Gerda Broens – Abrahams. 91jaar is zij geworden.

Na een ziekenhuisopname ging zij voor herstel naar het zorghotel en aanvankelijk zag het er naar uit dat ze misschien terug kon keren naar het huis aan de Prins Hendriklaan. Misschien. Het bleek niet zo te zijn.

Gerda groeide op in Halle, op boerderij De Rosegaar, samen met haar zus Lijs. Lijs overleed een dag na haar jongste zus. Hoe wonderlijk kan het zijn.....

Gerda ging na de lagere- en de middelbare school naar de leraressenopleidingsschool Rollecate, de Rijks Landbouw Huishoudschool in Deventer. Zij vond werk als lerares aan de Huishoudschool, later de Pravo in Varsseveld. Zij trouwde met Jan Broens en zij kregen twee dochters: Hendrien en Liesbeth. Het was een gevuld leven, met veel sociale contacten in het dorp, op de kegelclub, met vrienden en vriendinnen, de NPB en de familie. Tot zes weken voor haar ziekenhuisopname reed Gerda nog met de auto naar het Antonia in Terborg om er haar zus op te zoeken.

Gerda zag het goede in de kleine dingen en had oog voor details. Het zorghotel is gevestigd in het oude gemeentehuis van Zelhem.

Haar vader was ooit raadslid voor deze gemeente geweest en hoe bijzonder was het dat zij daar verbleef, zo heeft ze aan haar dochters verteld tijdens haar verblijf daar.

Ze genoot van de natuur, ze heeft volop genoten van de tuin om het huis aan de Prins Hendriklaan. De Ginkgoboom waarvan het blad zo mooi kleurt. *‘Als ik uit het raam naar de Ginkgoboom kijk, is het of de zon altijd schijnt’* en deze uitspraak van haar werd gekozen als tekst voor op de rouwkaart. Op het bedankkaartje dat de aanwezigen na de afscheidsdienst mee kregen, was ook een uitspraak van haar afgedrukt: *“Een tuinmens heeft altijd een toekomst, er bloeit altijd weer iets nieuws”*.

Positief, deze uitspraak. Positief, zoals zij was. Positief, lichtvoetig en enorm zorgzaam. Zo werd het ook door Hendrien en Liesbeth verwoord in de kleurrijke herinneringen die ze deelden in de afscheidsdienst in onze kerk. De afscheidsdienst waarin Teun, samen met Jarik, onder meer *“A melody for oma”* speelde op zijn hobo en Jorian een door hemzelf geschreven gedicht voordroeg. Janny Nijhof en Reiny Dijkstra haalden mooie herinneringen op.

En natuurlijk werden er kaarsen aangestoken. Voor Gerda. Voor Jan. Voor Lijs. Kaarsen, symbool voor het licht. Licht dat wil verbinden en licht dat ons herinnert aan de mensen van voorbij.

De mensen van voorbij die wij niet zullen vergeten. Hun nagedachtenis bewaren we. In ons hart. Altijd.

Dat het zo voor jullie mag zijn: Hendrien en Brian, Liesbeth en Huub, Jorian, Tobias, Teun en Kobus. Gerda, zij blijft jullie lieve moeder, schoonmoeder en oma.

Marchel Chevalking

In Memoriam

Lijs Mebelder – Abrahams

Geboren 8 november 1931 in Halle.

Zij overleed 20 april 2025 in Terborg.

Op Eerste Paasdag overleed in het Antonia in Terborg Lijs Mebelder – Abrahams. 93 jaar is zij geworden. Lijs verbleef al geruime tijd in het Antonia, op de afdeling Stadspark, waar zij liefdevol werd verzorgd, zo staat te lezen op de rouwkaart.

Lijs overleed op Eerste Paasdag, een dag na haar zus, Gerda. De twee hadden een warme band, zo lang het kon zochten ze elkaar op. Meestal op zondagochtend, bij de koffie. Lange tijd was dat vaste prik.

Boerderij De Rosegaar aan de Varsseveldseweg in Halle bleef de plek voor Lijs. Ze trouwde met Bernard Mebelder en de twee zetten het bedrijf van haar ouders voort. Volop bedrijvigheid, veel aanloop, de deur stond altijd open. De boerderij, waar het ritme van het bedrijf wordt bepaald door de gang van de seizoenen. Twee kinderen werden geboren: Herman en Jorien. Drie generaties woonden onder één dak: opa en oma, Bernard en Lijs en de kinderen. Een huishouden waarin veel samenkwam en Lijs met vriendelijke bedachtzaamheid deed wat gedaan moest worden. Ze speelde piano, net als haar zus en in de diensten in onze kerk, waar ze ooit in het bestuur zat, genoot ze volop van het pianospel.

Toen zoon Herman het bedrijf voortzette, verhuisden Bernard, Lijs en haar moeder naar de Dorpsstraat, Dorpsstraat 111. Ze bleven dichtbij De Rosegaar, maar het was toch anders. En toen haar moeder en later haar echtgenoot overleden, werd het stiller om haar heen.

Ze miste de bedrijvigheid. Aan de keukentafel, met uitzicht op haar tuin, de Molenweg en verder, heeft ze daar ongetwijfeld dikwijls over zitten mijmeren. De foto van haar uitzicht is zo mooi verwerkt op de rouwkaart.

Toen het thuis niet meer ging, haar leven diffuser werd, ging ze naar het Antonia, waar zij zich opgenomen wist in de huiskamer van haar afdeling. Gezelligheid, aanloop en af en toe een kerkdienst die ze bijwoonde. Het was over deze diensten, telkens verzorgd door verschillende kerkelijke gezindten, dat ze zich eens heeft laten ontvallen: *“Alles is hier zo mooi samen”*. Alles samen, zo voelde het voor haar. Zonder er verder veel woorden aan te besteden. Samen, in een onzichtbare eenheid.

In de afscheidsdienst in onze kerk stonden we daar bij stil. Die onzichtbare eenheid die alle verstand te boven gaat. Er was muziek in de dienst.

Klanken van de dwarsfluit en de piano.

Hendrien haalde herinneringen op aan haar tante, Jorien sprak liefdevol over het leven van haar moeder en er was het warme dankwoord van Herman. En natuurlijk was er in de dienst het licht van de kaarsen. Licht als symbool van de eeuwigheid, daar waar ons menselijk oog niet ziet.

Kaarsen. Voor Lijs. Voor Bernard. Voor Gerda.

Een generatie ging voorbij, maar de mensen van voorbij, ze blijven in ons hart, ze blijven in het licht.

Dat het zo voor jullie mag zijn: Herman en Joke, Jorien en Erik, Anne, Daan, Maarten, Joost, Carlijn, Robin en Emma. Lijs, zij blijft jullie lieve moeder, schoonmoeder en oma.

Marchel Chevalking

In Memoriam

Han Teerink

Geboren 26 juni 1939 op de Heelweg.

Overleden 23 mei 2025 in Lichtenvoorde.

Toch nog onverwacht overleed op De Bettekamp Johan – Han Teerink. 85 jaar is hij geworden.

Han werd geboren op de Heelweg. Kruidenier Teerink, wat later Spar Teerink werd aan de Hogeweg, was zijn ouderlijk huis. Hij was de vierde in het gezin van vijf kinderen: Gerrit, Ali, Henk, Han en Jan. De lagere school, de christelijke Julianaschool, was tegenover de ouderlijke woning, dus daar ging hij heen, dat was makkelijk.

Na de lagere school ging hij naar de ambachtschool in Doetinchem.

Timmerman, dat ging hij worden en toen het diploma van de ambachtschool binnen was, vond hij werk bij bouwbedrijf Vriezen. Op de fiets daarnaartoe, de timmerkist achterop.

In Varsseveld, *oaver de Kieftenbrugge*, ontmoette hij Mimi, Mimi Radstake. Mimi werkte op kantoor van de Lundia, waar Han ook werk had gevonden, en op enig moment sprong de vonk tussen hen twee over. Ze trouwden op 8 juli 1964, in de Protestanten Bond waar Mimi lid van was. Han ging daarin met haar mee.

Drie kinderen werden geboren: Ellen, Susan en Hans en later kwamen daar partners en ook kleinkinderen bij, zes in getal. Wat was hij daar trots op!

Het werk bij de Lundia lag hem na aan het hart. Hij liet zijn stem graag door de grote hal schallen. Op zaterdag toch nog even terug komen om te kijken of alles goed was, of om alvast wat voor te bereiden. Han had echt hart voor de zaak.

Groot was dan ook de klap toen hij bij een reorganisatie in 1994 werd ontslagen en zwaar was het toen hij een jaar later een grote hartoperatie moest ondergaan.

Hij kwam er gelukkig goed uit. Maakte kistjes voor dieren die op dierenbegraafplaats Kolleweidehof in Heelweg begraven werden, timmerde vogelhuisjes voor wie maar wilde en hielp maandelijks mee om de Eendracht te vouwen en te bezorgen.

Met hart en ziel verzorgde hij Mimi die in 2009 ziek werd. In 2012 verhuisden ze naar een appartement in de Mauritsshove aan de Spoorstraat en het was in april 2013 dat Mimi overleed. Maar Han zette de schouders eronder, incasseerde meer grote, lichamelijke tegenslagen. Moest naar het Antonia, later De Bettekamp. Hij zocht wat te doen toen hij aan de rolstoel gekluisterd raakte.

Bezig zijn, was zijn credo. Kransen van schelpen ging hij maken. Ontelbare kwamen er uit zijn handen, alles gaf hij weg. Hij genoot van het contact met de kinderen, de kleinkinderen, de aanloop die hij kreeg, thuis, maar later ook op De Bettekamp.

Toegankelijk, hartelijk. Altijd in voor een praatje.

In de afscheidsdienst waren er warme, liefdevolle herinneringen die werden opgehaald, er was muziek, waar hij van hield en er waren beelden uit zijn leven.

Hij zal gemist worden. Han Teerink, lieve vader, schoonvader, opa, broer, zwager, oom en zoveel meer.

Marchel Chevalking

In Memoriam

Willem Adolf Colenbrander
Wim

Wim wordt geboren op 30 december 1930.
Hij overlijdt 2 juli j.l.

Echtgenoot van wijlen Lien Colenbrander- Rougoor.

Vader van Willy en Ans, schoonvader van Henk en Edwin, opa van Ilse en Tara. Een harde werker, secuur, met een sterke eigen mening. Boer, in hart en nieren!

Wim wordt in 1930 geboren en brengt vrijwel zijn hele leven door op de boerderij 't Vlaskamp in Sinderen, een plek waar generaties Colenbrander hun wortels hebben en waar Wim diep mee verbonden is.

Zijn leven is nauw verweven met het ritme van de boerderij, waar hij jarenlang het beste van zichzelf geeft

Op eerste Pinksterdag 1953 gaat Wim naar de Zonneman, daar weet hij Liens hart te veroveren. En na drie jaren trouw naar haar toegefietsd te zijn, trouwt het jonge paar in 1956 en gaan inwonen bij vader en moeder Colenbrander op Vlaskamp. Pas veel later kan de boerderij wat meer gesplitst worden, zodat ze echt hun eigen gedeelte krijgen. Beide dochters; Willy en Ans, zijn dan al geboren.

Het zijn goede jaren. Het werk staat – zeker voor Wim - steeds centraal. Hij werkt hard om alles spic en span te houden.

Al in 1972 gaan Wim en Lien voor het eerst op vakantie. En niet voor het laatst! Ze gaan naar de Moezel, terwijl de meiden thuis blijven bij opa en oma.

Na vele jaren dat Wims tijd eigenlijk vooral gevuld is met werk, komt na zijn pensionering ruimte voor meer ontspanning: De krant is belangrijk voor hem. Hij leest 'm van voor tot achter en is uitstekend op de hoogte van het nieuws. Fietsen (ondermeer de fiets4daagse in Drenthe). Hij zit bij het mannenkoor in Varsseveld, eerder ook nog bij het kerkkoor in ons eigen kerkje, onder leiding van Bennie Wennink.

En natuurlijk: voetbal: de Graafschap. Hij heeft een seizoenskaart en is een trouw supporter.

Qua gezondheid heeft Wim in de loop van de tijd het nodige voor de kiezen gehad: verschillende keren overwint hij kanker, hij krijgt een nieuwe knie en een nieuwe heup. Gelukkig is hij sterk.

Na het overlijden van Lien gaat het nog een tijd goed. Hij is graag zelfstandig! Toch, is het op enig moment onvermijdelijk om naar de Bettkamp te gaan. Ook zijn ogen en oren gaan verder achteruit. Verdrietig, want het maakt contact moeizamer.

Boven de kaart die van zijn overlijden bericht staat een mooie tekst, dat het einde goed kan zijn, als leven niet meer leven is. Omdat het niet meer gaat zoals gehoopt en je moet accepteren dat er veel verandert.

Tijdens hef afscheid horen we ontroerende muziek, o.a. van Jan Rot:

Ik was

Wat is een mens behalve dat

Waar 'ie voor staat en wat 'ie had

Ik zeg gewoon zoals het voelt

En zwak niet af wat ik bedoel

Want einde rit, staat zwart op wit

Dit was wat ik was!

En in het gedicht van Jan Terlouw, Oude Boerderijen, herkennen we zowel ‘t Vlaskamp als Wim zelf: als schakel tussen grond en lucht, ankerpunten in de tijd.

Na afloop van de dienst brengen we Wim naar zijn laatste rustplaats op Rentinkkamp.

Ik wens zijn dochters, schoonzonen, kleinkinderen en overige familie veel kracht toe bij het dragen van dit verlies.

Moge zijn gedachtenis tot zegen zijn.

Nicoline

welkom voor een kopje koffie op de vrijdagmorgen

In de maanden juli en augustus zijn er geen lezingen, meditatie of leeskringen.

Op de vrijdagochtenden bent u van harte welkom voor een kopje koffie in onze kerk om 10.30 uur om even bij te praten met elkaar.

Vanaf september zal alles weer opstarten.

Op 4 mei jl. gaf luitenant-generaal b.d. Mart de Kruif een lezing in ons Witte Kerkje over (vrij naar GBJ Hiltermann) ‘de toestand in de wereld’ en dan meer in het bijzonder de positie van West-Europa tussen Amerika en Rusland in het licht van de oorlog in Oekraïne. Nu het Amerika onder Trump zijn traditionele banden met de NAVO en met West-Europa dreigt te verbreken en het Rusland onder Poetin niet van plan blijkt de agressie richting Oekraïne te stoppen, moet West-Europa zich herbezinnen op zijn positie. Of beter nog, zo gauw mogelijk in actie komen om militair gezien een krachtige vuist te maken richting Rusland. Dat is het enige waar Poetin volgens De Kruif respect voor heeft; met enkel praten zal hij de oorlog niet stoppen.

De Europese Unie heeft volgens De Kruif voldoende kennis, financiële middelen en productiecapaciteit in huis om in korte tijd een sterk militair blok te worden, mits er de wil is om woorden om te zetten in daden. Een maatschappelijke dienstplicht voor iedere jongere vindt hij daarvoor een goede basis, omdat je leert samenwerken met leeftijdsgenoten uit alle geledingen van de samenleving. Je gaat meer als collectief denken en minder als individu. De Kruif ziet herbewapenen niet als voorbereiding op een oorlog, maar als middel om oorlog tegen te gaan. We moeten Oekraïne helpen om te voorkomen dat Poetin zijn streven om de Russische invloedssfeer van vóór de val van de Muur kan herstellen. De Kruif gaat er vanuit dat de Europese Unie dat alleen kan, maar tegelijkertijd pleit hij ervoor om de banden met Amerika zoveel mogelijk in tact te houden. Er komen volgens hem zeker weer andere tijden, zeker nu in Amerika tegenkrachten de kop op beginnen te steken.

Het is uiteindelijk nog steeds de mens die het verschil maakt, ook in ons land. Niet weggijken, maar alert zijn en zo nodig in actie komen. Ook op kleine schaal en met een bescheiden initiatief kun je een verschil maken.

Vrede begint dus gewoon bij jezelf, aldus de voormalige commandant van de Nederlandse Strijdkrachten.

Hij benadrukte het belang van kennis over de geschiedenis – die herhaalt zich – om de huidige situatie te kunnen duiden. In 1932 bestormden aanhangers van Mussolini in Italië het parlement; vorig jaar deden Trump-aanhangers dat in Amerika. Naarmate we meer begrijpen van de geschiedenis kunnen we betere lessen trekken voor de toekomst. Veel conflicten laaien later weer op door de vernedering van de verliezende partij. De Kruif noemde als voorbeeld de Duits-Franse oorlogen. Pas toen beide partijen na WO2 op basis van gelijkwaardigheid contact zochten met elkaar verdween de agressie. Symbolisch daarvoor was het feit dat decennia later Kohl en Mitterand elkaars hand vasthielden. De Europese Unie is volgens De Kruif ook een voorbeeld van elkaars hand vasthouden. Samen ben je sterker.

De Kruif maakte als oud-militair in zijn inspirerende en goed bezochte lezing verschil tussen een keuze en een dilemma. Een keuze is volgens hem de afweging tussen een vakantie in Frankrijk of in Duitsland.

Een dilemma is de bijna onmogelijke keuze tussen het inzetten van de eigen manschappen om een collega te redden of een groep burgers. Tijdens de leiding die hij gaf aan de vredestroepen in Afghanistan werd De Kruif geregeld dit soort afwegingen maken. Het is daarin nooit voor iedereen goed te doen.

80 jaar

ooit kenden we in ons lage land
tachtig jaar oorlog aan één stuk
weliswaar met twaalf jaar bestand
maar toch, tachtig jaar oorlog

kennen we in ons polderland
tachtig jaar vrede aan één stuk
weliswaar met her en der gemorrel
maar toch, tachtig jaar vrede

vanavond herdenken we hen
die voor deze vrede betaalden
met hun leven, het offer brachten
op eigen bodem of daarbuiten

tachtig jaar na dato gedenken
we onder dreigend perspectief
van krachten die we tot voor kort
niet voor mogelijk hielden

presidenten die moeten weten
treden begrip en logica met voeten
sturen aan op anarchie en dictatuur
wie niet luistert zal voelen

we zien het gebeuren, nu nog ver
van mijn bed, kan ik er iets aan doen?
laten we die afbraak z'n gang gaan
of tonen we ons waakzaam?

dat we alert zijn en opstaan om
gericht iets te doen, opdat het blijft
bij de slachtoffers waar we nu bij
stil staan, er niet meer bijkomen

het is genoeg, het mensenrecht
moet zegevieren, leiders die autoritair
zijn, de wet negeren, zich van geweld
bedienen, verdienen geen respect

respect is er voor de doden
die we hier en nu herdenken
laat het bij hen blijven
er is genoeg geleden

Henk Beunk

BEDANKT!

Namens de bloemendames willen we het bestuur en bezoekers van de kerkviering hartelijk danken voor de opbrengst van de collecte.

Wij zullen het bedrag in dank gebruiken voor het realiseren van bloemstukken tijdens de vieringen en overige activiteiten in de Eendracht.

Wat ooit klein begon met een bosje bloemen uit de tuin, is meegegroeid met de tijd en een bloeiend onderdeel geworden, waar velen hun waardering over uitspreken.

Namens de bloemendames HARTELIJK DANK!

Antje, Lien, Hilda en Dienneke.

16 februari j.l. gaf Maryze Schoneveld van der Linde een indrukwekkende lezing in ons kerkje.

Tot ons verdriet ontvingen wij bericht van haar overlijden op 14 mei j.l.. Tijdens de afscheidsbijeenkomst op zaterdag 24 mei waren ook velen uit onze geloofsgemeenschap aanwezig.

We wensen haar ouders, Jan en Tanneh, en alle anderen die zij lief was, veel kracht toe bij het dragen van dit verlies.

Twee of drie keer per jaar op vakantie gaan, maar gewoon een keer in een gloeiendhete auto naar het zuiden of naar de Hollandse kust. En dan maar bakken in de zon. Of niet. Want op vakantie gaan was vroeger niet voor iedereen weggelegd.

Dit is wat je zoal deed in de zomer

1. Je zette alles op alles om bruin te worden. Bakken tot de vellen erbij hingen, was het devies en je smeerde je in met zonne-olie factor twee.

2. Wie geluk had ging op vakantie. Wie nog meer geluk had, ging met de tent of caravan naar het Buitenland.

3. Dat betekende in een auto zonder airco naar het Gardameer of Spanje rijden, met de koelbox in het midden van de achterbank.

4. Roken in de auto was toen nog heel gewoon, dus het werd er behalve warm ook nog eens heel benauwd.

5. De reis kon weleens langer gaan duren omdat je moest kaartlezen.

6. Een bungalowtent opzetten was een hels karwei, waarbij je alle vaardigheden op het gebied van ruimtelijk inzicht moest inzetten.

7. Als je naar het strand ging, was dat meteen een hele expeditie, want dan moest de koelbox mee en allerlei andere spullen die er nu in lichtgewicht varianten zijn maar toen nog niet.

8. Je maakte slechts 36 foto's van de vakantie, want daarna was het rolletje op. Van die 36 foto's was er waarschijnlijk eentje gelukt.

9. Voor wie thuisbleef was er ook prima vermaak, je ging gewoon iedere dag naar het buitenzwembad.

10. Tot het moment dat je je echt rot begon te vervelen. Gelukkig kon je daarna dan gewoon weer naar school.

Zomeravond 3 juli 20.30 uur

Op **donderdag 3 juli** is de jaarlijkse gezellige **Zomeravond bij Benny en Anjo Gussinklo**

Ook dit jaar zijn weer te gast bij Benny en Anjo Gussinklo in Harreveld. We hopen op een genoeglijke avond met verrassingen in muziek, verhalen en natuurlijk iets lekkers. Ook van buiten onze kring zijn mensen van harte welkom. U kunt zich nog opgeven.

De avond is van **20.30 tot 22.00 uur**. De toegang is vrij, een gift wordt op prijs gesteld.

WANDELING 31 augustus 10.00 uur

We maken een mooie wandeling met elkaar.

Startpunt is 10.00 uur bij Herberg Het Onland, Rekhemseweg 175, 7004 HD te Doetinchem, bij de Wrange.

Rond 11.00 uur gaan we genieten op het terras met koffie/thee met iets lekkers erbij.

Wat doen wij?

Er is iets aan de hand. In ons land, in de wereld. Dat voelen we allemaal wel. En toch... soms komt het maar moeilijk echt binnen bij mij. Daar schaam ik mij een beetje voor. Ik leef in veilige, comfortabele omstandigheden: ik heb werk, genoeg te eten, verwarming, goede gezondheid, etc.. Daardoor lees ik wel het nieuws en luister naar analyses, maar de ernst van wat er gebeurt, en de dreiging die dat met zich meebrengt, dringt niet altijd écht tot mij door.

Toch is dit echt een bijzonder moment in de tijd. Zeker nu het kabinet gevallen is. En wat doen wij? We lijken met z'n allen te twijfelen, te wachten. En ja, er zijn veel problemen tegelijk: een woningtekort, klimaatverandering, spanningen rond migratie, stijgende prijzen. En ondertussen zien we hoe, ook in Nederland, **de democratie onder druk staat.**

Als ik artikelen lees of podcasts luister, bijvoorbeeld van De Correspondent (onderaan vind je een paar linkjes), dan wordt daarin een somber beeld geschetst. Er wordt zelfs gesproken over fascisme. Dat is een zwaar woord, vol geschiedenis – we denken meteen aan de Tweede Wereldoorlog. Maar ook in deze tijd zie je vormen van die ideologie terug

Wat is fascisme eigenlijk?

Het is een politieke stroming waarin macht sterk geconcentreerd is, vaak bij één leider. Er is weinig ruimte voor tegenspraak, en kritiek op de macht wordt onderdrukt. Vaak gaat het gepaard met autoritair nationalisme en normalisering van geweld. Zulke signalen zie je nu op meerdere plekken in de wereld. Ook bij ons?

Wat als we pas achteraf zien hoe diep de ondermijning ging?

Wat als we, net als in eerdere periodes van opkomend fascisme, pas achteraf beseffen hoe structureel de ondermijning was? Op veel plekken zie je hoe het vertrouwen in wetenschap, rechtspraak, kunst en vrije media wordt aangetast. Als we dat normaal gaan vinden, raken we het fundament van onze democratie kwijt. En daar begint het altijd mee.

Fascisme komt niet meteen met soldatenlaarzen en marsen. Het begint met twijfel zaaien over wat waar is. Met het verdacht maken van mensen die nadenken, die vragen stellen: journalisten, kunstenaars, wetenschappers. Met het verdelen van mensen in kampen. Polarisation is geen bijeffect – het is een strategie. En als het midden uiteenvalt, klinkt al snel de roep om een sterke leider.

Daarom hebben wij – als burgers, als kerken, als instellingen die geworteld zijn in waarden en gemeenschap – een verantwoordelijkheid. Misschien wel onze belangrijkste taak in deze verwarrende tijd: bouwen aan wat dreigt te worden afgebroken. Bouwen aan waarheid. Aan kunst. Aan denken. Aan verbondenheid. Aan moed. Aan verzet.

Zoals in dat gedicht van Remco Campert:

*Verzet begint niet met grote woorden,
maar met kleine daden...*

*jezelf een vraag stellen –
daarmee begint verzet.*

En dan die vraag aan een ander stellen.

Misschien is ons Witte Kerkje zo'n plek. Een plek waar het Stille Midden leert spreken. Waar we oefenen met vragen stellen, met nuance vasthouden, met zoeken naar wat waar is. Waar we waakzaam zijn voor elke stap richting autoritair denken – en daar iets tegenover zetten. Een plek om samen te komen, om samen weerstand te bieden tegen wat dreigt te komen, als wij niet opletten.

Over minder dan vier maanden zijn er verkiezingen.

Wat gaan wij doen?

Nicoline

Uitnodiging:

Wat doen wij?

Wat raakt je?

Wat maakt je bezorgd?

Waar voel jij de spanning van deze tijd?

We nodigen je uit voor een avond van ontmoeting en gesprek in het Witte Kerkje. Een plek om te delen wat ons bezwaart, wat ons beweegt, wat we niet goed onder woorden krijgen. Samen zoeken we naar taal, naar moed, naar richting

Datum: Woensdag 23 juli

Tijd: 19.30 uur

Locatie: De Eendracht, Beatrixstraat 1A

Voel je welkom.

Laten we samen beginnen.

Inspirerende input voor dit stuk vond ik bij de podcast van de Correspondent. Waaronder dit stuk, Dit is facisme: <https://decorrespondent.nl/16109/dit-is-fascisme/bc2199f0-f84c-0aa0-219d-56aab756b1e1>

In dit stuk <https://pocketcasts.com/podcasts/188d5a90-2a19-0132-ba6c-5f4c86fd3263/971edfa9-b204-4ba6-ba4e-7e93c530396a> worden een aantal mensen aangehaald waar in eerdere afleveringen

uitgebreide gesprekken mee zijn geweest. Stuk voor stuk het luisteren waard.

NPO radio 1 6-6-25:<https://www.nporadio1.nl/fragmenten/de-nieuws-bv/019744f7c68a-73e6-806d-0a1e0be6c5e9/2025-06-06-druktemaker-lisa-loeb-fantasie-of-oplossing>

Vrijwilliger willen worden dan van harte welkom!

Mocht u ook vrijwilliger willen worden dan kunt u zich bij ons melden. We zoeken mensen die iets willen doen voor ons bestuur of voor de Vrijzinnigen Varsseveld e.o. Ook jonge mensen zijn van harte welkom!

Vele handen maken licht werk!

U kunt zich melden bij onze voorzitter Renate Heinen;
voorzitter@vrijzinnigenvarsseveld.nl

Kamp Westerbork – een verhaal dat verteld moet blijven worden

In het herdenkingsjaar van 80 jaar bevrijding en vrijheid organiseert de werkgroep Inspiratie & Ontmoeting een bijzondere lezing over Kamp Westerbork. Dit voorjaar bezochten drie leden van de werkgroep het voormalig kamp, onder leiding van gids Gérard Wortmann. Zijn bevoegenheid, kennis en diepe betrokkenheid raakten hen zó, dat ze dit indrukwekkende verhaal graag met velen willen delen.

Tijdens deze ochtend vertelt Gérard Wortmann over het leven in Kamp Westerbork: over de verhalen van gevangenen, de pijn en het verdriet, maar ook over kleine momenten van hoop en menselijkheid. Hij laat zien hoe kracht en overlevingsdrang zich konden manifesteren in onmenselijke omstandigheden.

Een lezing die raakt, herinnert en verbindt – want wat tachtig jaar geleden begon, mag nooit vergeten worden.

Zondag 21 september 10.30-11.30 uur (zaal open om 10.00 uur)

t Witte Kerkje, Doetinchemseweg 5 te Varsseveld

€10,- (alleen contant, pinnen niet mogelijk)

koffie en thee €2,-

Iedereen is van harte welkom.

Facebook: [lezingenwittekerkjevarsseveld](https://www.facebook.com/lezingenwittekerkjevarsseveld)

lezingenwittekerkjevarsseveld@gmail.com

www.vrijzinnigenvarsseveld.nl

Boeiende Bijbelverhalen & het Thomasevangelie - ook dit seizoen weer!

Ook in het nieuwe seizoen gaan we verder met het lezen en bespreken van het Thomasevangelie of verdiepen we ons in andere Boeiende Bijbelverhalen.

De bijeenkomsten *Boeiende Bijbelverhalen* zijn op:

- Maandag **1 september**
- Maandag **6 oktober**

Samen ontdekken we welke lagen en betekenissen er in een bijbelverhaal verborgen zitten - en wat die ons vandaag de dag te zeggen hebben. De verhalen vormen het vertrekpunt voor onze gesprekken, die soms verrassende kanten opgaan. Alles mag, niets moet. Iedereen is van harte welkom om (een keer) mee te doen!

Laat je even weten of je komt? Dan zorgen we dat er voldoende kopieën van het verhaal zijn.

Tijd: 13.00 - 15.00 uur

Locatie: Kantoor, ingang bij het fietsenhok

Kosten: Geen. Een bijdrage voor koffie/thee is welkom.

Informatie: Nicoline

Leeskring Thomasevangelie - oude woorden, nieuwe inzichten

We lezen en bespreken het Thomasevangelie: een oude tekst die verrassend veel te zeggen heeft over de wereld van vandaag.

We gebruiken de vertaling en het commentaar van **Bram Moerland** als leidraad voor onze gesprekken. De tekst is te vinden op www.thomasevangelie.nl. Ik kan je ook een kopie per mail toesturen.

Ben je nieuwsgierig of dit iets voor jou is? Sluit gerust een keer aan. Laat je wel even weten of je komt? Dan zorgen we dat er genoeg materiaal is.

De bijeenkomsten zijn op:

- Maandag **15 september**
- Maandag **29 oktober**

Tijd: 10.00 -12.00 uur

Locatie: Kantoor, ingang bij het fietsenhok

Kosten: Geen. Een bijdrage voor koffie/thee is welkom.

Informatie: Nicoline

Vrijdag 19 september Meditatieavond “Reis naar de Akashakronieken”

Het thema, waarop we gaan mediteren is “Reis naar de Akashakronieken”.

In de Akashakronieken liggen alle kennis en levenservaringen opgeslagen van de mensen, die op aarde wonen en leven. Dit is een groot archief, een grote bibliotheek. Aartsengel Metatron beheert dit archief, deze grote bibliotheek. Hij stuurt hier alles aan. Binnen geleide meditaties word je naar dit archief geleid.

Je zult in je eigen hoofdstuk alle verzamelde kennis en ervaringen vinden, die je in je leven(s) hebt opgedaan. Je vindt antwoorden op vragen, die diep binnen in je leven. Deze antwoorden zullen je verder helpen je levenspad te vervolgen. Je Beschermengel, Geleide Gids en andere begeleiders steunen je binnen deze ontdekkingsreis. Er zal een wereld voor je open gaan. Je bent welkom om aan deze avond deel te komen nemen.

Tot ziens. Hartegroetinliefdeenlicht, Riemke

Tijd: 20.00 - 21.45 u., napraten tot 22.00 u., de deur staat om 19.30 uur open.

Waar: voorportaal van 't Witte Kerkje te Varsseveld, Doetinchemseweg 5. Aanmelden is niet nodig en iedereen is welkom. De toegang is kosteloos, een gift wordt op prijs gesteld.

Informatie: Riemke J. de Boer, bel 0315-329107

e-mail: riemkedeboer@hetnet.nl

Alvast op de agenda voor het najaar ...

NOTEER DEZE DATA

IN JE AGENDA!

19 oktober Concert DUO ALBA in samenwerking met Vrijzinnigen Varsseveld e.o. Informatie volgt in de volgende Eendracht.

16 november lezing door Maarten van Rootselaar met thema Dromen. Informatie volgt in de volgende Eendracht.

zomer

het korenbloemblauw en het klaproosrood
versieren de berm van de weg

de zomerzon zorgt voor glans op het gras
een vlinder strijkt neer in een heg

een badderend meesje in een fontein
hoe mooi kan een zomerdag zijn

WOORDEN MET hart

Colofon

Voorganger: Mevr. N. Swen-Fischer, 06 22 497 969,
voorganger@vrijzinnigenvarsseveld.nl

Administratie: Vrijzinnige Geloofsgemeenschap Varsseveld e.o.,
Postbus 42, 7050 AA Varsseveld

E-mailadres: info@vrijzinnigenvarsseveld.nl

Beheer kerk en verenigingszalen:
Mevr. M. Kolkman, 06 21 62 28 55

Verenigingszaal: De Eendracht, Beatrixstraat 1a, Varsseveld, (0315) 24 45 37

Voorzitter: Mevr. R.Heinen, 06 51 81 10 79
voorzitter@vrijzinnigenvarsseveld.nl

Secretaris: Dhr. J. v.d. Laan, (0315) 24 35 48
secretaris@vrijzinnigenvarsseveld.nl

Penningmeester: Mevr. M.van Dongen, 06 51 71 19 01
penningmeester@vrijzinnigenvarsseveld.nl

Bankrekening: Rabobank: IBAN NL40 RABO 0364 8545 53,
t.n.v. vrijzinnige geloofsgemeenschap npb varsseveld e.o.

Inspiratie&Ontmoeting: Mevr. J. Dijkstra, 06 51 54 31 56
lezingenwittekerkje@gmail.com
Facebook lezingenwittekerkjevarsseveld

60+Club: Mevr. G.W. Semmelink- Leneman (0315) 29 83
91 60@vrijzinnigenvarsseveld.nl

Samensteller ‘Eendracht’: Mevr. E. Michels-Kwak
Uiterste inleverdatum kopij volgende Eendracht
oktober/november: 12 september
Kopij enkel redactie: redactie@vrijzinnigenvarsseveld.nl

Autodienst Varsseveld: Zie onder vieringen op de achterzijde van dit blad.
Gaarne opgeven vóór 19.00 uur de dag voorgaande aan de viering.
Coördinator Dhr. J. v.d. Laan tel. (0315) 24 35 48

Autodienst Aalten: Mevr. Jannine Garretsen, tel. (0543) 47 62 50

Website: www.vrijzinnigenvarsseveld.nl

vieringen

Tenzij anders vermeld vinden de bijeenkomsten plaats in ons
Vrijzinnig Centrum De Eendracht, Doetinchemseweg 5, 7051 AA Varsseveld

Zondag 13 juli 10.00 u.

Voorganger: Nicoline Swen- Fischer met organist Mark Burgers

Autodienst: W. Mateman 0315 24 33 61

Zondag 14 september 10.00 u.

Voorganger: Nicoline Swen-Fischer met organist Charl Venus

Autodienst: I. ter Maat 06 221103170

Zondag 28 september 10.00 u.

Voorganger: Gerrie Zemmeling met organist Mark Burgers

Autodienst: E. Michels-Kwak 06 49636677

Het verzorgingsgebied van de afdeling Varsseveld e.o.
beslaat de gemeenten Oude IJsselstreek, Aalten, Winterswijk, delen van
de gemeente Bronckhorst (Halle, Zelhem) en delen van de gemeente Oost Gelre.